

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-750/2021. számú ügyben
a Sopronkőhidai Fegyház és Börtön látogatásával
összefüggésben
(Előzmény ügy: AJB-2727/2020)

Előadó: Dr. Gilányi Eszter

Érintett szervek:

Sopronkőhidai Fegyház és Börtön

2021.

Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus jelentése

az AJB-750/2021. számú ügyben

Előadó: Dr. Gilányi Eszter

Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosa és két munkatársa a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönbe (a továbbiakban: Intézet) látogatott.

A koronavírus-járvány okozta kockázatok miatt a látogatás – eltérően a nemzeti megelőző mechanizmus általános gyakorlatától – előzetes bejelentést követően történt.

A látogatás célja a járvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása érdekében tett intézkedések ellenőrzése, valamint annak vizsgálata volt, hogy a fogvatartottak mindennapi életét a veszélyhelyzet miatt elrendelt korlátozások hogyan érintették.

A látogatócsoport tagjai megfelelő védőfelszerelésben megtekintették az Intézet helyiségeit és interjúkat készítettek a vezetőséggel, a személyi állomány tagjaival, valamint fogvatartott személyekkel.

A látogatás időpontjáig koronavírussal fertőzött személy nem volt az Intézetben.

Az Intézet parancsnoka intézkedéseket tett a szükséges védőfelszerelések és fertőtlenítőszerbiztosítása, valamint – a BVOP által kidolgozott Intézkedési Terv helyi viszonyokra adaptálásával – a fertőzés Intézetbe való bekerülésének megelőzése érdekében.

Az Intézetben – a járványhelyzetre tekintettel hozott speciális jogszabályokkal összhangban – korlátozták a fogvatartottak kapcsolattartási, valamint oktatásban, szabadidős tevékenységekben, munkáltatásban való részvételének lehetőségeit.

A fogvatartottak a látogatófogadási tilalom kompenzálására biztosított megemelt telefonálási időkeretet és elektronikus kapcsolattartást lehetőségeik függvényében igénybe vették, ez utóbbival kapcsolatban mind a személyi állomány, mind a fogvatartottak pozitív tapasztalatokról számoltak be.

A személyi állomány látogatáskor tapasztalt létszámhiánya – különös tekintettel a járványhelyzetben megnövekedett pszichés terhelésre – az NMM megítélése szerint alkalmas lehet arra, hogy hátrányosan befolyásolja a fogvatartottakkal való bánásmódot, ami veszélyezteti az embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesülését.

1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyve (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1. cikke szerint a „*célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.*”

A Jegyzőkönyv 3. cikke értelmében minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (nemzeti megelőző mechanizmus, a továbbiakban: NMM) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (6) bekezdése értelmében Magyarországon 2015. január 1-től az NMM feladatait az alapvető jogok biztosja látja el. E tevékenysége keretében az Ajbt. 39/B. § (1) bekezdése alapján beadvány és felmerült visszásság hiányában is rendszeresen vizsgálja a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot.

A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesítésétől a nemzet létét fenyegető különleges körülmények vagy szükségállapot/veszélyhelyzet esetén sem lehet eltérni.¹

Erre a Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőző Albizottság (a továbbiakban: SPT) is rámutatott 2020. április 7-én kiadott CAT/OP/10 számú Tanácsában² (a továbbiakban: SPT Tanács). Az SPT Tanács értelmében az egyes országokban működő nemzeti megelőző mechanizmusok maguk dönthetnek a járványhelyzetben az általuk legmegfelelőbbnek tartott intézkedésekről, és a koronavírus-járvány során a társadalmi érintkezésekre vonatkozó korlátozások figyelembevételével kell gyakorolniuk a mandátumukat.³

1.1. A látogatás helyszínének kiválasztása

A Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontja szerint a nemzeti megelőző mechanizmus feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket szabadon kiválaszthatja.

A Sopronkőhidai Fegyház és Börtön (a továbbiakban: Intézet) országos és megyei szakfeladatokat ellátó büntetés-végrehajtási intézet. Országos jellegű büntetés-végrehajtási funkcióként végrehajtja a felnőtt korú férfi elítéltek fegyház és börtön fokozatú szabadságvesztésével és az elzárással összefüggő büntetés-végrehajtási feladatokat. Megyei jellegű büntetés-végrehajtási feladatként befogadja a Soproni Járásbíróság által letartóztatásba helyezetteket, valamint a megyén belül elvégzi a bűnüldöző hatóságokhoz történő előállításokat.

Az Intézetet az alapvető jogok biztosja a nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljárva még nem látogatta meg.

1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A Jegyzőkönyv 4. cikk 1. bekezdése értelmében a nemzeti megelőző mechanizmus (a továbbiakban: NMM) Magyarország joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely olyan helyen látogatásokat folytathat, *„ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják személyes szabadságuktól”*. A 4. cikk 2. bekezdése szerint a Jegyzőkönyv alkalmazásában a szabadságelvonás mindennemű fogvatartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében *„a büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) a külön törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket,*

---

¹ Ld. a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény (kihirdette: az 1988. évi 3. tvr.) 2. cikk 2. pontját és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (kihirdette: az 1976. évi 8. tvr.) 4. és 7. cikkét.

² Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (7 April 2020) [CAT/OP/10]

³ SPT Tanács 6. és 11. pont.

büntetőeljárásai kényszerintézkedéseket, a szabadságvesztésből szabadultak utógondozását, valamint a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelői feladatokat végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.” A törvény 6. § (1) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtási intézetek látják el a szabadságelvonással járó büntetések és intézkedések végrehajtásával járó feladatokat. Mindezek alapján az Intézet fogvatartási helynek minősül, vagyis a nemzeti megelőző mechanizmus Ajbt. 39/B. § (1) bekezdése szerinti hatásköre fennáll.

1.3. A látogatás célja

A Kormány a koronavírus (COVID-19) világjárványra tekintettel az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott hatáskörében a 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel „*az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében*” veszélyhelyzetet hirdetett ki.

A koronavírus-járvány okozta megváltozott helyzetben az NMM a fogvatartási helyek eddigi szempontok szerinti vizsgálatán túl feladatának tekintette annak ellenőrzését, hogy a járvány terjedésének megelőzése érdekében alkalmazott intézkedések mennyiben érintették a fogvatartottak alapvető jogait. Az NMM vizsgálatának további szempontja volt, hogy a fogvatartási helyek hogyan biztosítják a vírusfertőzés megelőzésének, illetve az esetleges fertőzés terjedése megakadályozásának feltételeit. Az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 15-én kiadott, a COVID-19 börtönökben és más fogvatartási helyeken történő megelőzésére és kezelésére vonatkozó időközi ajánlása szerint a fogvatartási helyek a fogvatartottak szoros közelsége miatt a fertőzés kiindulópontjai lehetnek, és emiatt az itt élő személyek egészségének fenntartása a közegészségügy szempontjából is kiemelt érdek.⁴

A Kormány 2020. március 28-i hatállyal kijárási korlátozást vezetett be. Az erről rendelkező kormányrendelet⁵ 1. § (1) bekezdése értelmében mindenki köteles volt más emberekkel a szociális érintkezést – a közös háztartásban élők kivételével – a lehető legkisebb mértékűre korlátozni. A kormányrendelet 3. §-a szerint a lakóhely, a tartózkodási hely, illetve a magánlakás elhagyására csak a rendeletben meghatározott alapos indokkal kerülhetett sor. Ezt követően, a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben az egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet), 2020. április 6-i hatállyal a Bvtv.⁶ rendelkezéseire képest speciális szabályokat határozott meg a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozóan,⁷ melyek érintették a fogvatartottak befogadását, kapcsolattartását, elhelyezését, munkáltatását, oktatását és szabadidejének eltöltését szabályozó rendelkezéseket.⁸

Az NMM látogatásának célja az volt, hogy megvizsgálja, hogy milyen hatást gyakorolt a járványügyi helyzetben elrendelt korlátozások alkalmazása, valamint a speciális szabályok végrehajtása a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönben tartózkodó fogvatartottak elhelyezési körülményeire, a velük való bánásmódra.

---

⁴ Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention, Interim Guidance of the World Health Organization, 15 March 2020 (Introduction)

⁵ 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról.

⁶ 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

⁷ Az 5. § értelmében „Az elzárás, a közérdekű munka és a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtása során e rendelet szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó különös szabályait értelemszerűen alkalmazni kell.”

⁸ Ld. a rendelet 3. §-át.

1.4. Az érintett alapvető jogok

- A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma: „*Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.*” [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés];

1.5. Az alkalmazott nemzeti és nemzetközi jogforrások, iránymutatások

- Magyarország Alaptörvénye
- 1976. évi 8. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről
- 1988. évi 3. törvényerejű rendelet a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről
- 2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról (a továbbiakban: Ajbt.)
- 2011. évi CXLIII. törvény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről (a továbbiakban: Jegyzőkönyv)
- 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról (a továbbiakban: Bvtv.)
- 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetéséről
- 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról
- 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról (a továbbiakban: 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet)
- 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól (a továbbiakban: 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet)
- az ENSZ fogvatartottakkal való bánásmódra vonatkozó standard minimumszabályai (a továbbiakban: Mandela Szabályok) [*United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (the Nelson Mandela Rules) General Assembly resolution 70/175, annex, adopted on 17 December 2015*]
- az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Európai Börtönszabályokról szóló Rec(2006)2 számú ajánlása (a továbbiakban: Európai Börtönszabályok)
- Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (7 April 2020) [CAT/OP/10] (a továbbiakban: SPT Tanács)
- CPT: Nyilatkozat a szabadságuktól megfosztott személyek koronavírus (COVID-19) világjárvánnyal kapcsolatos kezelési alapelveiről [CPT/Inf(2020)13] (a továbbiakban: CPT: COVID-19 Nyilatkozat)
- A CPT 11. Általános Jelentése [CPT/Inf (2001)16]

1.6. A látogatás módszere, a vizsgálat szempontjai

Az NMM alapvető feladata, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot vizsgálja.

Az NMM feladatait ellátó alapvető jogok biztosa és két munkatársa – a járványhelyzetre tekintettel a fogvatartottak, továbbá a személyi állomány és a látogatócsoport tagjainak a vírushordozással szembeni védelméhez szükséges felkészülés biztosítása érdekében – előre

bejelentett látogatást tett. Az SPT Tanácsban is rögzített 'do no harm' („ne árts”) elvnek⁹ megfelelően a látogatócsoport tagjai védőfelszerelésben – gumikesztyű és maszk – léptek be az Intézetbe.

A látogatócsoport tagjai a következő módszereket alkalmazták:

- a) dokumentumok bekérése, helyszíni iratbetekintés;
- b) az elhelyezés fizikai körülményeinek vizsgálata;
- c) fogvatartottak, az Intézet dolgozói és az intézmény vezetői személyes meghallgatása, előzetesen kidolgozott, iránymutatóként szolgáló kérdéssorok alapján.

A veszélyhelyzetre tekintettel a látogatás a fogvatartás körülményeit a következő szempontok szerint vizsgálta:

- a járványhelyzet által előidézett változások a bánásmód tekintetében;
- tájékoztatás a járványügyi intézkedésekről;
- eljárás a fertőzésveszély megelőzése érdekében, különösen a befogadás során;
- munkáltatás, oktatás és a szabadidő eltöltése, a szabad levegőn való tartózkodás;
- az egészségügyi ellátás biztosítása a járványhelyzetben, az egészségügyi elkülönítés lehetősége;
- kapcsolattartás módosulása a járványhelyzettel összefüggésben:
  - o hozzátartozókkal és egyéb regisztrált kapcsolattartókkal,
  - o a jogi képviselővel.

1.7. Szankciók tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

1.8. A látogatás helyszíne és időpontja

Sopronkőhidai Fegyház és Börtön
2020. május 13.

1.9. A látogatás résztvevői

- Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa
- Dr. Gilányi Eszter jogász, pszichológus
- Dr. Haraszti Katalin, jogász

---

⁹ SPT Tanács 4. pont.

2. Tényállás és megállapítások

2.1. Általános információk és fogvatartotti létszámadatok

A Sopronkőhidai Fegyház és Börtön épületét, melyben eredetileg kizárólag kis alapterületű, egyszemélyes zárkákat alakítottak ki, 1886-ban adták át. A létesítmény működésének évtizedei alatt több jelentős felújításon is átesett. A 2019. év folyamán a konyha fölött található olyan épületrész lett átalakítva oktatási és egészségügyi részleggé, amelyben korábban könyvtár működött, a költözés révén megüresedett részleg pedig zárkák, foglalkoztató helyiségek, zuhanyzók lettek kialakítva.

A látogatás idején az Intézetben tartózkodó fogvatartottak között sem nő, sem fiatalkorú fogvatartott nem volt; 13 személy volt külföldi állampolgár.

Speciális részlegként átmeneti (22 fő), gyógyító-nevelő (25 fő), drogprevenciós (26 fő) és pszicho-szociális részleg (23 fő) működött.

A látogatás idején az Intézetben jelen lévő fogvatartottak létszáma

fegyház	423
börtön	139
fogház	4
szabadságvesztésre átváltoztatott közérdekű munka	1
letartóztatott, I. fokú ítéletig	5
letartóztatott, nem jogerősen elítélt	5
összesen	577

Az NMM látogatásának idején az Intézet területén folyamatban volt egy 110 fő befogadására alkalmas, könnyűszerkezetes épületekből álló részleg építése, melyben orvosi vizsgáló, tanterem, felszerelési raktár is létesült. Az Intézet parancsnokának tájékoztatása szerint az országszerte több intézményben kiépítés alatt álló új férőhelyek használatbavételét követően¹⁰ a büntetés-végrehajtási intézetek telítettsége 95%-os szintre csökkenthető.

2.2. Személyi feltételek

Az NMM rendelkezésére bocsátott állománytáblázat szerint az Intézetben 260 státusz volt rendszeresítve. A vezetőség folyamatosan aktív toborzási tevékenységet folytatott, aminek köszönhetően a COVID-19 járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet ideje alatt – a látogatás napjáig – 57 személy jelentkezett állásra az Intézetben, de még így is betöltésre várt 30 körletfelügyelői és 8 biztonsági felügyelői, valamint 4 fegyveres biztonsági őr státusz. Az új belépők hatékony felkészítése érdekében a bv. szervezetben működő mentori rendszert az Intézetben további olyan tapasztalt felügyelőkkel egészítették ki, akik mellé az új kollégákat tapasztalatszerzés céljából be tudták osztani.

Az Európai Börtön szabályok 8. pontja alapelvként rögzíti, hogy „a büntetés-végrehajtás személyi állománya fontos közszolgálati feladatot teljesít, s ezért utánpótlásának, képzésének és munkafeltételeinek lehetővé kell tennie, hogy a fogvatartottakkal magas színvonalon foglalkozzanak.” A CPT rámutatott, hogy „ahol az őrség létszáma nem elegendő, ott a biztonság és a rend alapvető szintjének fenntartásához jelentős mennyiségű túlmunkára lehet szükség. Az ilyen helyzet könnyen azt eredményezheti, hogy az őröket erős stresszhatás

¹⁰ Varga Judit igazságügyi miniszter 2020. július 13-án, a Veszprém Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben adta át az új intézeti épületszárnyakat. Állampusztán, Pálhalmán, Sopronkőhidán és Szegeden 110, Tökölön 220, Baracsán, Veszprémben 330, Kiskunhalason, Tiszalökön 440, Miskolcon 550 új fogvatartotti férőhely létesült. <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/3825>

éri, hamar kiégnek, vagyis olyan helyzet alakul ki, amely fokozza a minden börtönben eleve meglévő feszültséget.”¹¹

A személyi állomány létszámihiánya, különös tekintettel arra, hogy a járványhelyzetben a vírusfertőzés kockázata és a megelőzés érdekében hozott rendelkezések miatt a szokásos életvitelben bekövetkezett változások megnövekedett pszichés terhelés elé állították mind a fogvatartottakat, mind a személyi állomány tagjait, alkalmas lehetett arra, hogy hátrányosan befolyásolja a fogvatartottakkal való bánásmódot, ami veszélyeztette az embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesülését.

2.3. A járványhelyzetre való felkészülés és az ezzel kapcsolatos tájékoztatás

Az Intézet parancsnoka a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának a bv. szervezet egészére irányadó, a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtására vonatkozó Intézkedési Tervével¹² összhangban, a helyi sajátosságokat figyelembe vevő intézkedési tervet dolgozott ki.¹³

Rendelkezett arról, hogy meg kell határozni a folyamatos fertőtlenítés biztosítása érdekében szükséges bőr- és felületfertőtlenítő készítmények típusát és 30 napra elegendő mennyiségét, majd azok beszerzését követően az elhasznált készlet pótlásáról folyamatosan gondoskodni kell, és hasonlóan kell eljárni a szükséges védőfelszerelések beszerzése és pótlása tekintetében is.¹⁴

A fertőzés megelőzése érdekében hozott intézkedések körében sor került az Intézet minden épülete és helyisége kockázatértékelésének elvégzésére. A kockázat mértékét az adott helyiségben dolgozók létszáma, illetve a helyiség forgalma alapján határozták meg. A helyiségeket ennek megfelelően színekkel látták el, a zöld lett a legalacsonyabb, a sárga a közepes, a piros a legmagasabb kockázat kódja. E besorolásnak megfelelően határozták meg a naponta szükséges fertőtlenítő takarítások számát és a védőfelszerelés használatát.¹⁵

A Bv. Holding Kft.-hez tartozó Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft. – mely jelentős szerepet tölt be az Intézetben tartózkodó fogvatartottak munkáltatásában – textilmaszkokat is gyártott, így valamennyi fogvatartott számára biztosítani tudtak 3 szájmaszkot. A maszkok tisztítása központilag szervezeten zajlott, naponta beszedtek fejenként egyet, majd a Kft. mosodájában kimosták és fertőtlenítették is.

A fogvatartottaknak a zárkán kívül – a nyitott körleten nap közben a folyosón tartózkodás, a kiétező boltban történő vásárlás vagy a fürdőbe menet közben is – viselniük kellett a maszkokat, az csupán a sétaudvaron nem volt kötelező. A dolgozó fogvatartottak a munkavégzés idejére kesztyűt is kaptak, a munkára való kivonulásuk során a testhőmérsékletüket is ellenőrizték.

A fogvatartottak számára előírták a zárkák napi kétszeri fertőtlenítő takarítását, melyhez tisztítószert és takarítóeszközt (felmosóröngyöt) is adtak. A gyakoribb kézmosás feltételeinek megteremtése érdekében a fogvatartottaknak havonta több szappant is térítésmentesen biztosított az Intézet.

---

¹¹ A CPT 11. Általános Jelentése [CPT/Inf (2001) 16] 26. pont

¹² A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának a látogatás idején hatályban levő, 2020. április 9-én kiadott és hatályba lépett, 30500/4116-9/2020.ált számon iktatott Intézkedési Terve (a továbbiakban: a BVOP Intézkedési Terve).

¹³ Az Intézet parancsnoka által jóváhagyott 30526/1695-4/2020.ált. számon iktatott Intézkedési Terv a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtására (a továbbiakban: Intézeti Intézkedési Terv)

¹⁴ Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 5-7 pont, illetve 18-19 és 23-25. pontok.

¹⁵ Ld. a 30526/1741-8/2020.ált számon iktatott Sopronkőhidai Fegyház és Börtön, valamint a Sopronkőhidai Kft. koronavírus fertőzés kockázatértékelése c. dokumentumot (a továbbiakban: Kockázatértékelés).

A személyi állomány fogvatartottakkal közvetlen kapcsolatba kerülő tagjai szolgálati feladataik ellátása során szintén kötelesek voltak maszkot viselni a személyes kontaktus időtartama alatt,¹⁶ a körletépületben pedig főszabály szerint a maszk és a kesztyű is kötelező volt.¹⁷

Azoknak, akik nem a személyi állomány körébe tartoztak, az Intézet teljes területén szájmascot és kesztyűt kellett használniuk.¹⁸ A látogatócsoport tagjai is ennek megfelelően jártak el.

A fogvatartottakat a járványhelyzetről, illetve a fertőzés terjedésének megelőzését célzó intézkedésekről többféle kommunikációs csatornán keresztül, folyamatosan tájékoztatták. Információs anyagokat függesztettek ki a falújságokra, de a zárkákban elhelyezett TV-készülékeken fogható intézeti képújságon keresztül is megosztották a fogvatartottakkal a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) takarítással, kézmosással kapcsolatos tájékoztató anyagait. A reintegrációs tisztek csoportos foglalkozások és egyéni meghallgatások keretében frissítették a fogvatartottak ismereteit. A tájékoztató anyagokban kifejezetten kérték a fogvatartottakat, hogy a járvánnyal kapcsolatos eseményekről folyamatosan tájékozódjanak a médiából is.

A hozzátartozók számára készített információs anyagok elérhetőek voltak a BVOP, illetve az Intézet honlapján,¹⁹ az Intézetben járványügyi tájékoztatási call center is működött,²⁰ továbbá a fogvatartottak a kapcsolattartóikat a telefonbeszélgetések alkalmával is tájékoztatták, melyre szintén felkérték őket a számukra összeállított anyagokban.

A személyi állományt az állományi oktatások és az eligazítások során, valamint az Intézet belső weboldalán elérhetővé tett információs anyagok útján tájékoztatták a fertőzés tüneteinek megjelenése, illetve a fertőzékenységű személlyel való szoros kontaktus megvalósulása esetén követendő eljárásról, valamint vezetői jelenlét mellett folyamatos eligazításokat tartottak számukra a fertőzés elkerülésének módozatairól és a bevezetett vagy bevezetni kívánt intézkedésekről, valamint az azokkal kapcsolatos feladatokról.²¹

A látogatócsoport a védőfelszerelések biztosítása, a megelőzés érdekében megalkotott belső szabályozó eszközök, valamint a járványhelyzettel kapcsolatos tájékoztatás tekintetében alapvető joggal összefüggő visszasságot nem tapasztalt.

2.4. Beléptetés és a fogvatartottak befogadása

A fertőzésveszély csökkentése érdekében a parancsnok korlátozta az Intézet területére való belépés lehetőségeinek körét. A veszélyhelyzet fennállásának idejére felfüggesztette az intézeten belüli sajtónyilvános eseményeket, a külföldi és hazai delegációk fogadását, a szakmai, bűnmegelőzési vagy egyéb célú intézettelátogatásokat. Interjút a fogvatartottakkal – a BVOP Kommunikációs Főosztályának engedélyét követően – kizárólag Skype kapcsolat útján lehetett végezni.²² A fogvatartottak lelki gondozásában, oktatásában részt vevők személyes jelenlét helyett papír alapú vagy digitális anyagok útján folytathatták tevékenységüket.²³

Bevezették az Intézetbe belépő személyek szűrését. A testhőmérsékletet érintésmentes hőmérővel mérték, 38 °C feletti hőmérséklet esetén az érintett beléptetését meg kellett tagadni,

¹⁶ Intézeti Intézkedési Terv II. 2. pont.

¹⁷ Kockázatértékelés, 6. o. 2. c. pont.

¹⁸ Kockázatértékelés, 6. o. 5. pont.

¹⁹ Ld.: <https://bv.gov.hu/hu/node/3592>, illetve <https://bv.gov.hu/intezetek/sopron/tajekoztatok>

²⁰ Ld. <https://bv.gov.hu/hu/node/3602>

²¹ Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 13-14., valamint 69. pont.

²² Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 70. és 72. pont.

²³ Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 49. és 50. pont. A reintegrációs tevékenységekről ld. részletesen a jelentés 2.7. részét.

személyi állomány tagja esetén azonnal intézkedni kellett a szolgálatszervezés módosítására.²⁴ A beléptetés során kézfertőtlenítést kellett végezni, a lábbelik tisztítása érdekében pedig a bejáratnál fertőtlenítőszerrel átitatott lábtörölt helyeztek el. Annak érdekében, hogy a szolgálat felvételére érkező munkatársak ne zsúfolódjanak össze, lehetővé tették, hogy az állomány tagjai a járműbejárat kapun keresztül is beléphessenek az Intézetbe.

A látogatás idején az Intézetben a veszélyhelyzetre tekintettel a 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet által meghatározott speciális befogadási protokoll érvényesült. Ennek értelmében, ha a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére jelentkező elítélt egészségi állapota alapján járványügyi elkülönítés látszott szükségesnek, a bv. intézet a befogadást köteles volt megtagadni. Ilyen esetben igazolást kellett kiállítani arról, hogy a befogadásra egészségügyi okból nem került sor, majd haladéktalanul intézkedni kellett az elítélt legközelebbi járványügyi megfigyelést végző egészségügyi intézménybe szállításáról.²⁵ Egyéb esetben az elítéltet a befogadást követően 14 napra a bv. intézet befogadó részlegén kellett elhelyezni, ahol gondoskodni kellett az elkülönítéséről. Amennyiben ez idő alatt az elítélt járványügyi elkülönítése nem vált szükségessé, a befogadást a Nemzeti Népegészségügyi Központ által kiadott, új koronavírussal kapcsolatos eljárásrend²⁶ figyelembevételével kellett folytatni.²⁷

Az Intézetben az új befogadott – valamint a külkórházi kezelésből visszatérő – fogvatartottak megfigyelési célú elkülönítésére az elhelyezési körleteken jelöltek ki zárkákat. A BVOP Intézkedési Tervével²⁸ összhangban az Intézeti Intézkedési Terv is rendelkezett arról, hogy a 72 órán belül érkezettek együttesen is elhelyezhetőek, ekkor a 14 napos időtartamot az utolsóként elhelyezett személy befogadásától kell számítani.²⁹

A 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet hatálybalépése, illetve a látogatás időpontja között az Intézetben új fogvatartott befogadására nem került sor. 3 fogvatartott másik bv. intézetből érkezett átszállítással, az ő esetükben megfigyelési célú elkülönítésre nem volt szükség.

A beléptetéssel és a fogvatartottak befogadásával kapcsolatban a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszasságot.

2.5. Egészségügyi ellátás, eljárás fertőzés gyanú esetén

Az Intézetben a fogvatartottak orvosi ellátását alapvetően a hétfőtől péntekig (munkanapokon) 4 óra időtartamban rendelő háziorvos biztosította. Ezen túlmenően az Intézet szerződéssel pszichiátert és fogorvost is alkalmazott. A szemeszorvoshoz általában kiszállították a fogvatartottakat, de előfordult, hogy ő jött az Intézetbe a vizsgálatokat elvégezni. Az egészségügyi szakszemélyzet – diplomás ápoló és szakápolók – napi 24 órában elérhető volt. A krónikus betegeket állapotuktól függően naponta/hetente/havonta, illetve a gyógyszereik felírásakor vizsgálták.

Az Intézeten kívüli orvosi vizsgálatra, illetve kezelésre szállított fogvatartottakat visszatérésükkor 14 napra megfigyelés céljából elkülönítették.

A fertőzés gyanújának felmerülésekor követendő eljárást alapvető szabályait az Intézeti Intézkedési Terv határozta meg.

Amennyiben az Intézetben tartózkodó fogvatartott esetében merült fel a fertőzöttség alapos gyanúja, gondoskodni kellett azonnali elkülönítéséről az Intézet erre kijelölt zárkájában. A fogvatartottat sebészi szájmaszk viselésére kellett kötelezni, az egészségügyi ellátó

²⁴ Intézeti Intézkedési Terv, II. fejezet 1. pont.

²⁵ 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. §(3) bek.

²⁶ A látogatás idején: Eljárásrend a 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban (követendő járványügyi és infektókontroll szabályok) 2020. március 31.

²⁷ 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. §(2) bek.

²⁸ A BVOP Intézeti Intézkedési Tervének II. fejezet 31. pontja.

²⁹ Intézeti Intézkedési Terv, II. fejezet 41. pont.

személyzet az elkülönítést követően az ellátást az előírt védőfelszerelésben folytathatta. A szakma szabályainak megfelelően elvégzett mintavételt követően a levett vizsgálati mintát a legközelebbi akkreditált laborba kellett szállítani, és a bekövetkezett eseményről a területileg illetékes népegészségügyi szakigazgatási szervet értesíteni kellett. A fertőzés igazolódása (pozitív laboreredmény) esetén a területileg illetékes kormányhivatalt haladéktalanul értesíteni kellett a járványügyi vizsgálat megkezdése céljából, és amennyiben a fogvatartott további ellátására nem a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházában került sor, vizsgálni kellett az egészségügyi okból történő büntetés-félbeszakítás, a letartóztatás félbeszakítása vagy az ellenőrzéssel történő kihelyezés lehetőségét.³⁰

Amennyiben az Intézetben belül személyi állományi tag vagy polgári személy koronavírus-fertőzésének gyanúja merült fel, szintén gondoskodni kellett az azonnali elkülönítésről, és sebészi szájmaszk viselését kellett számára elrendelni. Az érintett személy nem egészségügyi dolgozókkal történő fizikai érintkezését a minimálisra kellett csökkenteni, az előírt védőeszközök alkalmazása mellett. Ezt követően az NNK eljárásrend rendelkezéseit kellett alkalmazni.³¹

Az eljárás további, részletes szabályait – mint a hozzátartozók értesítésének rendje, a kontaktkutatás szabályai, a csoportos megbetegedés gyanúja esetén követendő eljárás – a parancsnok által jóváhagyott koronavírus-fertőzésre utaló tünetek kezelésével összefüggő elsődleges intézkedések végrehajtására vonatkozó szakmai protokoll rendelkezései határozták meg.³²

Az Intézet vezetőségének tájékoztatása szerint a látogatás napjáig sem a személyi állomány, sem a fogvatartottak között nem volt még vírusfertőzött személy.

Az egészségügyi ellátással és a fertőzésgyanú esetén követendő protokollal összefüggésben a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal kapcsolatos visszasságot.

2.6. Kapcsolattartás

A Bvtv. értelmében a szabadságvesztés végrehajtása során – a társadalomba való beilleszkedés érdekében – a bv. intézet elősegíti, hogy az elítélt fenntarthassa és fejleszthesse hozzátartozóival és más személyekkel való kapcsolatát. A kapcsolattartás formái a levelezés, a telefonbeszélgetés, a csomag küldése és fogadása, a látogató fogadása, a látogató bv. intézetben kívüli fogadása, valamint a kimaradás és az eltávozás. A törvény szerint a kapcsolattartás korlátozásának a bv. intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében vagy egészségügyi okból lehet helye.³³

A koronavírus elleni védekezés érdekében a jogalkotó a 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelettel korlátozta a kapcsolattartás lehetőségeit. A kormányrendelet 3. § (6) bekezdése értelmében a jogszabály hatálybalépésétől³⁴ nem voltak engedélyezhetők az intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák – a látogató bv. intézetben kívüli fogadása, a kimaradás és az eltávozás –, valamint a fogvatartott orvos által igazoltan súlyos beteg közeli hozzátartozójának látogatása és a közeli hozzátartozó temetésén való részvétel. A kormányrendelet 3. § (7) bekezdés b) pontja alapján, amennyiben a járványügyi rendelkezések megtartása másként nem volt biztosítható, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka egy

³⁰ Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 27-28. pont.

³¹ Intézeti Intézkedési Terv II. fejezet, 26. pont.

³² 30526/1545-5/2020.ált számon iktatott dokumentum.

³³ Ld. Bvtv. 172. § és 173. §-ait.

³⁴ A rendelet a 12. § kivételével, a kihirdetését követő napon (2020. IV. 6.) lépett hatályba.

vagy több bv. intézet tekintetében korlátozhatta a látogatók fogadását. Az országos parancsnok e kapcsolattartási formát a bv. szervezet egészére kiterjedően korlátozta.³⁵

Mind az SPT, mind a CPT felhívta a figyelmet arra, hogy a külvilággal való kapcsolattartás, így például a látogatófogadás egészségvédelmi célú korlátozását kellő mértékben, és az SPT álláspontja szerint ingyenesen biztosított alternatív kommunikációs lehetőségekkel – például telefonálás vagy internet alapú kommunikáció – kell ellensúlyozni.³⁶

A 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (9) bekezdése értelmében országos parancsnok rendelkezése alapján a fogvatartott a járványügyi helyzettel összefüggő korlátozások hátrányos következményeinek enyhítése érdekében rezsimbe tartozásától függetlenül igénybe vehették a bv. intézet által nyújtott elektronikus kapcsolattartási formákat. Az általános szabályok szerinti gyakorlatot és időtartamot meghaladó mértékben kezdeményezhettek telefonhívást, és ha az ehhez szükséges letéti pénzzel nem rendelkeztek, kérelemre, egyedi intézkedés alapján a bv. intézet a telefonálás díjának költségeit átvállalhatta. Csomagot havonta több alkalommal is fogadhattak és küldhettek. Az országos parancsnok Intézkedési Tervében rendelkezett a kompenzáció lehetőségeiről.³⁷

Ezzel összhangban az Intézetben a fogvatartottak telefonálási időkeretét rezsimkategóriától függetlenül, egységesen 15 perccel megnövelték, a fogvatartotti mobiltelefonnal nem rendelkezők számára pedig – kérelemre – havonta 3x5 perc híváslehetőséget biztosítottak az Intézet költségére, helyettesítő készülék vagy közösségi telefon útján.³⁸

A megfelelő digitális eszközökkel rendelkező regisztrált kapcsolattartókkal Skype alkalmazás útján történő kapcsolattartásra – rezsimkategóriától és biztonsági kockázati besorolástól függetlenül – a fogvatartottak kérelmére, egyedi elbírálást követően biztosítottak havonta 60 perc időtartamban lehetőséget. Az enyhébb rezsimbe sorolt, jó magaviseletű fogvatartottak számára további 20 percet engedélyeztek. A Skype beszélgetések lebonyolításához kialakítottak egy helyiséget, melyben 4 számítógépet helyeztek el.

Az NMM rendelkezésére bocsátott nyilvántartás szerint a 2020. április 8. és május 12. közötti időszakban 146 alkalommal került sor 60 perces, 19 alkalommal 20 perces Skype-beszélgetésre.

A Skype-on keresztül a fogvatartottak nem csak regisztrált kapcsolattartóikkal, hanem védőjükkel is beszélhettek, sőt, bv. ügyészi meghallgatásra is sor került ilyen formában.

Az Intézet munkatársai és a meghallgatott fogvatartottak beszámolóai alapján a digitális kapcsolattartással összefüggésben pozitívak voltak a tapasztalatok, a fogvatartottak szívesen igénybe vették a lehetőséget, mivel az a telefonnal ellentétben ingyenes volt, és lehetővé tette, hogy olyan hozzátartozóikat is láthassák, aki nem tud utazni (pl. mert idős, vagy nincs rá pénze). A látogatócsoport tagjai által meghallgatott egyik fogvatartott elmondta, a Skype segítségével nyílt lehetősége arra, hogy külföldön élő édesapjának ne csak a hangját hallja, hanem végre a képernyőn keresztül láthassa is.

Az NMM a járványhelyzet idején egyéb büntetés-végrehajtási intézetekben tett helyszíni látogatásai során is pozitív visszajelzéseket kapott a fogvatartottaktól a Skype-hívások bevezetése kapcsán.³⁹ A Mandela Szabályok 58. pontja értelmében a fogvatartottak számára a hagyományos módokon – levelezés, látogatók fogadása – túl a rendszeres kapcsolattartást, amennyiben lehetséges, telekommunikációs, elektronikus, digitális és egyéb eszközökön

³⁵ A BVOP Intézkedési Tervének II. fejezet 47. pontja értelmében látogatási engedély kiadása visszavonásig nem volt engedélyezhető.

³⁶ SPT Tanács 9. k) pont;

CPT: COVID-19 Nyilatkozat [CPT/Inf(2020)13] 7. pont

³⁷ Ld. a BVOP Intézkedési Terve II. fejezetének 48. és 49. pontjait.

³⁸ Intézeti Intézkedési Terv, II. fejezet 57. pont.

³⁹ Ld. az NMM AJB-2456/2020. és AJB-2726/2020. sz. jelentéseit.

keresztül is biztosítani kell. Az NMM tapasztalatai szerint a fogvatartottak körében rendszeresen visszatérő panasz a telefonhívások magas percdíja,⁴⁰ ami nehezíti a kapcsolattartást a hozzátartozókkal. Ezen a helyzeten is javíthatna, ha a Skype-os kapcsolattartást a fogvatartottak a járványhelyzet megszűnését követően is széles körben igénybe vehetnék.

A büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a látogatást követően normatív utasítás kiadásával lehetővé tette, hogy az elektronikus kapcsolattartás a normakövető magatartást tanúsító enyhébb és általános rezsimszabályok hatálya alá tartozó fogvatartottaknak motivációs céllal a különleges jogrend időszakán kívül is engedélyezhető legyen.⁴¹

Jogszabályi szinten ezt követően, a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet módosításával, 2021. január 1-jei hatállyal rendelkezett a jogalkotó a telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás részletes szabályairól.⁴² A havonta engedélyezhető alkalmak számát főszabály szerint a szabadságvesztés végrehajtási fokozatától és a rezsimkategóriától tette függővé.⁴³ Egészségügyi válsághelyzet vagy a bv. szervet érintő katasztrófahelyzet idején azonban, amennyiben a telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartást a bv. szerv vezetőjének rendelkezése alapján a látogatófogadás kiváltására alkalmazzák, az a rezsimszabályokra tekintet nélkül engedélyezhető.⁴⁴

A látogatófogadás elmaradásának kompenzálása érdekében a csomagküldés lehetősége is bővült, az általános szabályok szerinti havi 1 helyett⁴⁵ havi 2 csomagot kaphattak a fogvatartottak, melyet a kapcsolattartók a bv. szervezet webshopjából rendelhetek meg. Az Intézet tájékoztatása szerint a küldeményeket 3 napos pihentetést követően adták át.

A rendkívüli helyzet a levelezés lehetőségét annyiban érintette, hogy a postai küldeményeket a fertőzés megelőzése érdekében csak 40 óra várakozást követően adták át.

A fogvatartottaknak a járványhelyzetre tekintettel korlátozott kapcsolattartási lehetőségei tekintetében a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot.

Az elektronikus kapcsolattartás lehetőségének fenntartása pozitív hatással lehet a hozzátartozókkal való kapcsolattartás gyakoriságára.

---

⁴⁰ Ld. az NMM AJB-679/2017., AJB-685/2017., AJB-474/2018., AJB-501/2018., AJB-646/2019. sz. jelentéseit, valamint az alapvető jogok biztosának általános alapjogvédelmi feladatkörében a fogvatartottak telefonos kapcsolattartásának percdíjaival összefüggésben kiadott AJB-2236/2021. sz. jelentését.

⁴¹ A 2020. augusztus 2-án hatályba lépett, a videóhívással megvalósuló elektronikus kapcsolattartás eljárásrendjéről szóló 37/2020. (VII. 24.) BVOP utasítás, 3. pont. A 4. pont értelmében különleges jogrend időszakában az elektronikus kapcsolattartás rezsimszabályoktól függetlenül engedélyezhető. Az utasítás 2020. augusztus 2-án lépett hatályba.

⁴² A Bvtv. 173. § (2) bekezdése értelmében „*az elítélt a rezsimszabályok szerint igénybe veheti a bv. szerv által nyújtott elektronikus kapcsolattartási formákat.*” Ehhez kapcsolódóan határozza meg a 20/2020. (XII. 30.) IM rendelettel, 2021. január 1-i hatállyal módosított 16/2014 (XII. 19.) IM rendelet 2. § 9. pontja a telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartás fogalmát: „*a Bv. tv. 173. § (2) bekezdése szerinti kapcsolattartási formának a bv. szerv által meghatározott internet alapú telekommunikációs eszköz útján történő biztosítása.*”

⁴³ Ld. Bvtv. 39. § (2) bekezdés h) pont (fegyház, általános rezsimszabály – havi 1), 39. § (3) bekezdés h) pont (fegyház, enyhébb rezsimszabály – havi 2), 40. § (2) bekezdés h) pont (börtön, általános rezsimszabály – havi 2), 40. § (3) bekezdés h) pont (börtön, enyhébb rezsimszabály – havi 3), 41. § (2) bekezdés h) pont (fogház, általános rezsimszabály – havi 3), 41. § (3) bekezdés h) pont (börtön, általános rezsimszabály – havi 4).

⁴⁴ Ld. a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 102/A § (3) bekezdését, valamint a telekommunikációs eszköz útján történő elektronikus kapcsolattartás eljárásrendjéről szóló 29/2021. (V. 19.) BVOP utasítás 5. pontját.

⁴⁵ Ld. Bvtv. 176. § (2) bekezdés.

2.7. Reintegrációs tevékenységek - munkavégzés, oktatás, szabadidős programok

A Mandela Szabályok 4.2. pontja szerint a reintegráció érdekében a fogvatartottak egyéni kezelési igényeivel összhangban álló oktatási, szakképzési és munkalehetőségeket, valamint egyéb megfelelő és elérhető – többek között jóvátételi, erkölcsi, spirituális és egészségügyi vagy sport jellegű – támogató programokat kell biztosítani. Az Európai Börtönszabályok 25. pontja szerint a fogvatartás során kiegyensúlyozott programokat kell biztosítani, és lehetővé kell tenni, hogy minden fogvatartott az emberi és társas kapcsolatok elégséges szintű fenntartásához szükséges időt tölthessen a zárkáján kívül.

A Bvtv. alapján a szabadságvesztés végrehajtásának céljai közé tartozik „a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.”⁴⁶ A törvény alapján a reintegrációs tevékenység az elítéltek munkáltatása, munkaterápiás foglalkoztatása, általános, illetve középfokú iskolai oktatásban való részvétele, a felsőfokú tanulmányok végzése, a szakképzésben való részvétele, a szakmai gyakorlat megszerzése,⁴⁷ valamint a szabadidő művelődéssel, sportolással, vallásgyakorlással való hasznos eltöltése.⁴⁸

A koronavírus elleni védekezés érdekében a 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése alapján az elítélt munkáltatása átmenetileg, a munkába állást akadályozó ok fennállásáig vagy a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának döntése alapján szünetelhetett. A kormányrendelet 3. § (8) bekezdése alapján továbbá a bv. intézetek parancsnoka a helyi sajátosságok figyelembevételével korlátozhatta a fogvatartottak reintegrációs tevékenységekben való részvételének – oktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben való részvétel, művelődési, önképzési, sportolási lehetőségek igénybevétele, bv. intézeten kívüli munkavégzés – lehetőségét.⁴⁹

Az Intézetben fogvatartottak munkáltatására elsősorban a Bv. Holding Kft.-hez tartozó Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft.-nél⁵⁰ textil- és ruhaipari, mosodai szolgáltatásban zajlott, de külső cégeknél faipari, vasipari és egyéb bér munkát is végeztek, egy részüket pedig az Intézet költségvetési munkáltatás keretében foglalkoztatta. A járványhelyzetre tekintettel az Intézet bv. gazdasági társaságokkal és külső partnerekkel kötött szerződéseit és együttműködési megállapodásait felülvizsgálták, és áttekintették a fogvatartotti foglalkoztatás teljes rendszerét kiemelten abból a szempontból, hogy a munkáltatás átmenetileg mely munkahelyeken, munkaterületeken szüntethető be, vagy korlátozható, illetve a létszám vagy munkaidő hol csökkenthető.⁵¹ A látogatás idején a külső vállalatnál történő munkavégzés szünetelt, mivel a járványhelyzetben csökkentek a megrendelések, és az alapanyagok beszerzése is akadozott, ezért karbantartást rendeltek el. A Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft.-nél ugyanakkor a munkavégzés a járványhelyzet ellenére is folytatódott. A mosoda folyamatosan működött, és a Kft. textilmaszkokat is gyártott, hozzájárulva a fogvatartottak és a személyi állomány védőfelszereléssel való ellátásához. Az NMM rendelkezésére bocsátott adatok szerint a

⁴⁶ Bvtv. 83. § (1) bekezdés.

⁴⁷ Bvtv. 83. § (3) bekezdés.

⁴⁸ Bvtv. 164. § (8) bekezdés.

⁴⁹ 3. § (8) E rendelet hatálybalépésétől a bv. intézet parancsnoka az elítéltek

a) Bv. tv. 122. § b), d), e), n) és o) pontjában meghatározott jogait,

b) bv. intézeten kívüli munkavégzését,

c) oktatásban, szakképzésben, felnőttképzésben való részvételét (...)

korlátozhatja.

⁵⁰ A Sopronkőhidai Ipari és Szolgáltató Kft. „amellett, hogy olyan szolgáltatásoknak is helyet nyújt, mint a fémmezmunkálás és a mosodai tevékenység, a zárkafelszerelések és különböző ruházati termékek gyártásával jelentősen kiveszi részét a büntetés-végrehajtási intézetek ellátásából is.” <https://bv.gov.hu/hu/sopronkohidai-kft>

⁵¹ Intézeti Intézkedési Terv, II. fejezet 44. pont.

látogatás idején az Intézetben 330 dolgozó fogvatartott volt, és a látogatás napján 163 fő vonult ki munkavégzésre.

A látogatás idején az Intézetben 41 fogvatartott vett részt alapfokú és középfokú oktatásban – közülük ketten érettségire készültek –, valamint szakmaképzésben (szobafestő, villanyszerelő, kőműves, burkoló, szakács). A járványhelyzetre tekintettel az Intézet parancsnoka úgy rendelkezett, hogy az oktatásban, szakképzésben részt vevő fogvatartottak a tanórákat nem látogathatják, a tanárok az Intézet területére nem léphetnek be. Az oktatási és képző intézményekkel való egyeztetést követően az a megállapodás született, hogy a gyakorlati oktatást határozatlan időre felfüggesztik, az elméleti órákat pedig távoktatás formájában valósítják meg. Az Intézetben oktató tanárok elkészítették és beküldték az órák vázlatát, melyek évfolyamonkénti és tantárgyankénti bontásban tartalmazták az elsajátítandó tananyagot. Ezeket – kinyomtatást és sokszorosítást követően – az oktatással foglalkozó reintegrációs tisztek legalább hetente egy alkalommal eljuttatták a fogvatartottaknak. Módosították az elérhető TV-csatornák körét is annak érdekében, hogy a fogvatartottak nézni tudják az M5 csatorna oktatási műsorait.

A járványhelyzetre tekintettel a napirend szerinti, nagyobb fogvatartotti csoportokat érintő programokat felülvizsgálták, a napirendet módosították annak érdekében, hogy a szabadidős tevékenységeket minél kisebb létszámú egységekben lehessen végrehajtani.⁵² Egy, a látogatócsoport által meghallgatott fogvatartott beszámolt arról, hogy egyik társától gitározni, egy másiktól pedig angolul tanul, de emellett kártyázni, sakkozni is szokott, és sokat olvas.

Az Intézet parancsnoka intézkedett arról is, hogy televíziókészülék valamennyi, a fogvatartottak tartós elhelyezésére szolgáló zárkában, lakóhelyiségben rendelkezésre álljon, meghibásodás esetén a készülék cseréje megtörténjen.

A fogvatartottakat a tájékoztató anyagokban a kondicionáló terem igénybevételére ösztönözték, melyet a veszélyhelyzetre tekintettel bevezetett korlátozások ellentételezésére térítésmentesen lehetett használni.⁵³ A teremben egyidejűleg legfeljebb 5 személy tartózkodhatott, az eszközöket minden használat után fertőtleníteni kellett.

A fogvatartottak a könyvtár szolgáltatásait is igénybe vehették, hetente 2 kötetet kölcsönözhetnek 3 hét időtartamra. A visszavételt követően a könyvek 3 napig nem voltak újra kiadhatók.

Az Intézetben a szabad levegőn tartózkodáshoz 2 udvar állt rendelkezésre. A zsúfoltság elkerülése érdekében egyidejűleg 2x40 fogvatartottat vittek ki levegőzni. A szabad levegőn tartózkodás időtartama naponta 1 óra, szombaton és vasárnap 1,5 óra volt.

A vallási foglalkozásokat a látogatás időszakában kizárólag az Intézet főállású lelkésze tartotta, mivel a fogvatartottak lelki gondozásában, börtönpasztorációjában részt vevő külső egyházi és civil személyek az Intézet parancsnokának rendelkezése alapján nem léphettek az Intézet területére. A vallási foglalkozások szervezését a Mária Rádió az Intézetbe küldött hanganyagokkal segítette.

A fogvatartottak számára biztosított reintegrációs tevékenységek terén a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságot.

---

⁵² Ld. az Intézeti Intézkedési Terv II. fejezetének 68. pontját.

⁵³ Ld. 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (9) bekezdés d) pont.

3. Összefoglalás

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosa és két munkatársa 2020. május 13-án a Sopronkőhidai Fegyház és Börtönbe látogatott.

A látogatás idején egy országos férőhely-bővítési program keretében folyamatban volt egy 110 férőhelyes új részleg építése, melynek átadását követően várható volt, hogy az Intézet telítettsége 100% alá csökken.

A látogatócsoport tagjai megfelelő védőfelszerelésben tekintették meg az Intézet helyiségeit, és interjúkat készítettek a vezetőséggel, a személyi állomány tagjaival, valamint fogvatartott személyekkel.

A látogatás célja a járvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása érdekében tett intézkedések ellenőrzése, valamint annak vizsgálata volt, hogy a fogvatartottak mindennapi életét a veszélyhelyzet miatt elrendelt korlátozások hogyan érintették. A látogatás időpontjában egyetlen koronavírussal fertőzött személy sem volt az Intézetben.

Az Intézet parancsnoka intézkedéseket tett a szükséges védőfelszerelés és fertőtlenítőszerbiztosítása, valamint – a BVOP által kidolgozott Intézkedési Terv helyi viszonyokra adaptálásával – a fertőzés Intézetbe való bekerülésének megelőzése érdekében.

Az Intézetben – a járványhelyzetre tekintettel hozott speciális jogszabályokkal összhangban – korlátozták a fogvatartottak kapcsolattartási, valamint oktatásban, szabadidős tevékenységekben, munkáltatásban való részvételének lehetőségeit. A fogvatartottak látogatófogadását beszüntették. E korlátozás kompenzálására megemelték a telefonbeszélgetésekre felhasználható időkeretet, valamint lehetővé tették a Skype-program igénybevétele útján az elektronikus kapcsolattartást. A Skype használatával kapcsolatban mind a személyi állomány, mind a fogvatartottak pozitív tapasztalatokról számolt be.

Az Intézet a fogvatartottak oktatásban való részvételét a tanárok személyes jelenléte nélkül biztosította. A szabadidős programokat és a szabad levegőn tartózkodást a szokásosnál kisebb csoportokban szervezték meg. A munkavégzési lehetőségek köre némileg szűkült, de még mindig lehetőség volt a fogvatartottak több mint felének munkáltatására.

A személyi állomány látogatáskor tapasztalt létszámhiánya – különös tekintettel a járványhelyzetben megnövekedett pszichés terhelésre, mely mind a fogvatartottakat, mind a személyi állomány tagjait érinti – az NMM megítélése szerint alkalmas lehetett arra, hogy hátrányosan befolyásolja a fogvatartottakkal való bánásmódot, ami veszélyeztette az embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesülését.

4. Ajánlások, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem **az Intézet parancsnokát**, hogy

- tegye meg a szükséges intézkedéseket az Intézet üres státuszainak betöltése érdekében, különös tekintettel a fogvatartotti állománnyal közvetlenül foglalkozó munkakörökre.

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos